

KD 213-2001 Journal

Kurser ændrer personligheden

Kontroversiel kursusvirksomhed nedbryder folk med vulgære psykologiske teknikker, siger psykoterapeut

AF ANNE KORSHOLM

Pårørende til kursister på de kontroversielle Landmark-kurser er ofte dybt urolige, fordi deres nærmeste ændrer personlighed.

Som beskrevet i de seneste dage i Kristeligt Dagblad har 6000 mennesker deltaget i Landmark-kurser i Danmark, siden den amerikanske organisation kom til landet i 1998. Siden har Landmark stort set undgået offentlighedens kritiske søgelys, fordi kursisterne hverves via mund-til-mund-metoden. Alligevel kender mange eksperter i religiøse sekter til Landmark.

- Landmark benytter vulgære psykologiske fascist-principper. Først bryder organisationen mennesker ned, bagefter bygger de dem op efter Landmarks mønster, siger psykoterapeut Cyril Malka, der har erfaring med ofre for sekter.

De bekymrede pårørende vil ikke have deres navne frem, fordi de fortsat ønsker at bevare dialogen med Landmark-kursisten, men en ung kvinde fortæller, at hendes 32-årige bror ændrede sig væsentligt, da han tog på kursus.

- Han blev meget selvcentreret. Han begyndte på kur-

serne for at forbedre forholdet til andre, men nu kan jeg slet ikke trænge igennem til ham. Han bruger nye ord og virker hjernevasket, siger hun.

Landmarks talsmand, Theresa Jabbour, har en anden forklaring:

- Mennesker begynder at leve et kraftfuldt og ansvarligt liv. Det er en meget stor følelse, når man holder op med at give andre skylden, og den påvirker mennesker.

En ung mand, som ikke ønsker sit navn frem, fortæller, at hans barndomsven forandrede karakter efter at have deltaget i et kursus.

- Han fortalte helt ukritisk, at han havde fundet livets hemmelighed, og at han havde stået og grædt offentligt, fortæller vennen.

Robert Kronberg fra Dialogcentret, som oplyser om nyreligiøse bevægelser, er hver uge i kontakt med flere urolige pårørende til Landmark-kursister.

- De undrer sig over, at deres nærmeste konstant taler om Landmark, og de bryder sig ikke om deltagernes nye kliche-agtige sprog og opringningerne midt om natten. Samtidig siger de fleste Landmark-kursister, at de føler sig lykkeligere efter et kursus end før, så de pårørende føler sig usikre på, om Landmark er godt eller dårligt, siger Robert Kronberg.

Kurserne opfylder deltagernes religiøse behov, og gør dem afhængige af at tage flere kurser, siger flere kritikere.

Side 8 og leder på bagsiden

Landmark-kurser bliver Gud

Deltagerne skal hele tiden tage nye kurser for at få opfyldt deres religiøse behov

AF ANNE KORSHOLM

Livet er tomt, og mennesker er maskiner, lærer deltagerne på de kontroversielle Landmark-kurser, som de seneste dage har været beskrevet i Kristeligt Dagblad. Trods kursusvirksomheden Landmarks forsikringer om, at den kun tilbyder værktøjer til at blive effektiv, kreativ og tilfreds, siger en række eksperter, at Landmark også manipulerer kursisterne hen mod en religiøs overbevisning, der minder om Scientologys.

- Landmarks kurser indtager en plads som deltagerens åndelige vejleder, så de skal hele tiden tage flere kurser for at bevare kontakten med vejlederen. Landmark udnytter menneskers religiøse tomrum, siger den franskfødte danske psykoanalytiker Cyril Malka, som har beskæftiget sig meget med sekter.

- Landmark præsenterer en blanding af perverteret buddhisme og magisk tænkning på deres kurser, som tilsyneladende tilfredsstiller flere og flere moderne menneskers religiøse behov, siger Robert Kronberg, næstformand i Dialogcentret, som fra et kirkeligt perspektiv forsøger at gå i dialog med religiøse bevægelser.

Dialogcentret har gennem nogen tid fået mange henvendelser fra urolige pårørende til kursister. De pårørende klager over, at kursisterne ændrer personlighed og bliver meget egoistiske.

- Landmark er en amerikansk kursusvirksomhed, der kom til Danmark i 1998 og foreløbig har undervist 6000 danske kursister. På verdensplan er Landmark til stede i 59 lande og har årligt 100.000 kursister. Som beskrevet de seneste dage i Kristeligt Dagblad følger flere deltagere sig hjernevasket og forført efter mødet med Landmark.

Mennesket er en maskine

På det nyligt overståede kursus i København præsenterede Landmark-leder og aktionær i det selskab, der driver de mange kurser, Ria Bauhofer deltagerne for meningen med livet.

- Det er fuldstændig tomt. Livet er stimulus, mekanismer, maskineri og respons. Den eneste, der tilfører livet mening, er jer. I har fået livet til at have en mening, men det har det ikke. Det er tomt, og det er, hvad der er. Mennesket er en maskine. Resten er jeres historier, som I kæmper for at skabe, og så, pop, pludselig er vi væk. Døde. Det var det, sagde hun.

Ifølge Landmark er mennesket selv totalt ansvarligt for at skabe muligheder i livet. Muligheden for at blive elsket, få succes og være rask skal mennesker selv tage ansvar for at skabe, hedder det.

- At livet er tomt og meningsløst, er buddhisme. I den religion er livet en illusion, som opretholdes af vores begær. Til gengæld skaber buddhisterne ikke deres egne muligheder eller meninger. Det er en slags magisk tænkning. Ligesom i Scientology lærer Landmark, at mennesket skaber sit eget liv. Set fra et kirkeligt perspektiv er en, der skaber mening, Gud, siger Robert Kronberg.

Hos Landmarks medieafdeling i Canada er Theresa Jabbour vred over analysen.

- Vores program er ikke magisk. Vi giver mennesker redskaber til at leve effektivt, og det kan måske se magisk ud. Hvis du aldrig før havde set en computer, ville du også tro, at den er magisk. Men alt, hvad en computer kræver, er, at du trykker på de rigtige knapper. De knapper kender vi i Landmark. De er testede principper, siger hun.

Præsenteret for citatet om meningen med livet svarer hun, at det er taget ud af sin sammenhæng.

- Vi mener ikke, at mennesker er guder. Vi er ikke buddhister eller fra Scientology. Programmet er sammensat af forskellige ressourcer, men det er kun uddannelse - ikke religion, siger Theresa Jabbour.

Kurser bliver guddom

Carol Giambalvo har været kursist i Landmark igennem en årrække. I dag leder hun den amerikanske antikultorganisation American Family Foundations program

for mennesker, der prøver at komme til sig selv efter mødet med en sekt eller kult.

Hun bekræfter, at Landmark forkynder buddhisme og magisk tænkning.

- På det seneste har de også tilføjet noget af den tyske eksistentielist Heideggers filosofi. Det har gjort Landmarks lære mere abstrakt, og dermed bliver deltagerne også mere forvirrede, siger Carol Giambalvo.

Hun var selv overbevist kristen, da hun begyndte på kurserne.

- Men min tro blev svag, og jeg holdt helt op med at bede. Hvem skulle jeg bede til, når jeg selv var ansvarlig for at skabe mine muligheder?

Cyril Malka forudser, at den type kurser vil tiltrække flere og flere, som ikke finder kristendom relevant, mens de traditionelle nyreligiøse bevægelser opfattes som alt for hippieagtige.

- Landmark tiltrækker mennesker, som vil opnå noget, have succes og kontrollere verden. I Landmark er godt og ondt erstattet med et mål, de skal nå. Vejen til målet går gennem Landmarks kodeks for tænkning. Og guddommen findes ikke, så deltagerne er helt alene. Mennesker kan bare ikke klare sig alene, så de bliver nødt til at tage flere kurser. Det smarte er, at nogle af Landmarks principper kan være gode, så folk får faktisk noget med sig, siger Cyril Malka.

Strid om grundlægger

Landmark er en videreudvikling af Est, som blev grundlagt i 1971 af amerikaneren John Paul Rosenberg, der også kaldte sig Jack Rosenberg og senere skiftede navn til Werner Erhard. Efter en række skandaler omkring stifteren skiftede Est navn til Landmark i 1984, og kursets mange barske regler og metoder blev lidt mildere. I 1991 solgte Werner Erhard Landmark til nogle medarbejdere med hans egen bror Harry Rosenberg i spidsen. I dag er Landmark ejet af 400 aktionærer, der enten selv er engageret - for eksempel som kursusledere - eller har været det.

Ifølge William Warren Bartleys biografi om Werner Erhard, »A Transformation of a Man« (En mands forandring), har Werner Erhard opnået femte grad hos Scientology og modtaget 70 timers vejledning hos organisationen.

- Werner Erhard var ikke scientolog, siger Landmarktalsmand Theresa Jabbour, som er ivrig efter at lægge afstand til den anden store amerikansk-baserede psykologiske Scientology.

I »The Skeptic's Dictionary« (Skeptikernes ordbog) skriver professor i filosofi ved Sacramento City College i USA, Robert Todd Carroll, at Werner Erhard var inspireret af blandt andre Scientologys leder, L. Ron Hubbard, og at han længe overvejede at skabe en kirke efter Hubbards forbillede. I stedet besluttede han sig for at tjene penge på sine metoder gennem kursusvirksomhed.

Unges religiøse behov

På det seneste Landmark-kursus i Danmark deltog flere journaliststuderende, som er i praktik på landsdækkende dagblade, og det har rystet professor i socialpolitik og leder af journaliststudiet på Syddansk Universitet, Jørn Henrik Petersen.

- Vi, som er opdragere og uddannere, må overveje, om vi har været for dårlige til at give vores unge et grundlæggende kendskab til kristne værdier. Det kunne beskytte dem mod Landmarks dybt egocentriske menneskesyn. Vi har ikke anerkendt, at vores unge har et religiøst behov, og nu viser det sig, at selv højt begavede mennesker er til fals for en mening, siger Jørn Henrik Petersen.

Dialogcentret bekræfter, at Landmark taler til mange af dem, som kun har latter tilovers for traditionelle nyreligiøse bevægelser.

- Landmark er for mennesker i habit og med ambitioner. De søger succes og en følelsesmæssig tilfredsstillelse ved at være i en gruppe, som er forbundet af noget, der virker videnskabeligt. Landmark tilbyder et verdensbillede, som rationelle mennesker tilsyneladende lader sig friste af, siger Robert Kronberg.